

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/2296,Podsumowanie-edukacyjnej-czesci-programu-Sladami-zbrodni-Rzeszow-17-czerwca-2008.html>
09.04.2026, 02:43

Podsumowanie edukacyjnej części programu „Śladami zbrodni” - Rzeszów, 17 czerwca 2008 r.

Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie informuje, że 17 czerwca 2008 r. w siedzibie rzeszowskiego oddziału IPN-u – przy ul. Słowackiego 18, odbyło się podsumowanie edukacyjnej części programu „Śladami zbrodni”, podczas którego przedstawiciele szkół zaprezentowali efekty swojej pracy.

Lata 1944–1989 to pełen powikłań okres historii naszego kraju. Szczególnie trudne i mało znane współczesnemu społeczeństwu są realia przejmowania władzy przez reżim komunistyczny po II wojnie światowej. Walka, którą toczyli ludzie pragnący Polski prawdziwie niepodległej przeciw grupie internacjonalistów komunistycznych, wspieranych przez Związek Sowiecki, nadal pozostaje w cieniu świadomości historycznej. W dalszym ciągu odczuwalne są skutki wieloletniego zakłamywania i przeinaczania dziejów naszego kraju.

Szczególnie niesprawiedliwy wydaje się fakt, że ludzie, którzy swe życie i zdrowie oddawali sprawie niepodległości Polski, poddani zostali w PRL szykanom i wykluczeniu społecznemu we własnym środowisku. Wielu z nich w dalszym ciągu nie odzyskało należnego im miejsca w zbiorowej pamięci. O tych osobach, wydarzeniach, aktach bohaterstwa i ludzkich tragediach, mających ogromne znaczenie dla kształtowania wartościowych postaw społecznych, nie mówi się prawie wcale i zapomina się o nich. Mało znane są lokalnym społecznościom miejsca martyrologii z okresu oporu przeciw tzw. „władzy ludowej” i walki o prawdziwie wolną Polskę.

Przywrócenie tej pamięci jest podstawowym celem ogólnopolskiego programu badawczo-edukacyjnego IPN „Śladami Zbrodni”. Oddziały IPN w całym kraju prowadzą badania naukowe i działania dokumentacyjne w miejscach, które były siedzibami organów bezpieczeństwa, zarówno polskich jak i sowieckich, oraz w miejscach, w których dokonywano zbrodni komunistycznych. Miejsc tych jest bardzo wiele także na terenie województwa podkarpackiego. Przeprowadzone dotąd badania ukazują, jak dużo materii historycznej, świadczącej o terrorze komunistycznego aparatu bezpieczeństwa, przetrwało do dnia dzisiejszego, lecz nie jest ona dostatecznie poznana ani przez historyków, ani przez społeczeństwo. Są to miejsca, relacje świadków, listy, dokumenty i inne nośniki pamięci, które pozwalają w sposób namacalny poznać dzieje najnowsze Polski.

Równolegle z badaniami naukowymi prowadzonymi przez historyków IPN, podjęto inicjatywę zaangażowania szerszych kręgów społeczeństwa w odkrywanie tych zapomnianych źródeł, z którymi wielu z nas nieświadomie styka się na co dzień. Instytut

Pamięci Narodowej chce nie tylko prezentować wyniki badań opartych na źródłach, ale także pomóc – szczególnie młodzieży – w osobistym, bezpośrednim kontakcie z tymi źródłami. Pomoc ta polega na koordynacji ogólnopolskiego programu edukacyjnego, do którego zaproszeni są nauczyciele uczący w szkołach ponadgimnazjalnych i ewentualnie ostatnie klasy w gimnazjach, wychowawcy drużyn harcerskich i innych młodzieżowych organizacji społecznych, a także grupy studentów i kluby historyczne.

Realizacja programu polega na samodzielnym poszukiwaniu informacji o wydarzeniach z lat 1944–1989, związanych z represjami władz wobec Narodu Polskiego. Szczególnie cenne źródła, jakimi są relacje osób, pamiątki i dokumenty rodzinne oraz bezpośrednie ślady przeszłości znajdujące się w miejscach egzekucji czy w budynkach, w których dokonywano zbrodni (kraty, ślady po kulach, nieoznaczone mogiły, napisy na ścianach i drzwiach cel) znajdują się w wielu miejscowościach naszego regionu i często pozostają poza zainteresowaniem historyków. A przecież – niezależnie od oceny okresu przejmowania władzy przez komunistów i PRL – są to ślady i pamiątki, które warto zachować, należy je poznać i poddać indywidualnej refleksji.

Uczestnicy programu wykonali dokumentację odnalezionych przez siebie miejsc, zebrali relacje świadków i osób poszkodowanych oraz samodzielnie opracowali zebrane materiały. Program przyczynił się nie tylko do szerszego poznania przez społeczeństwo realiów Polski „ludowej” ale też pozwolił młodzieży w nim uczestniczącej „dotknąć historii” i jednocześnie wkroczyć w obszary dotychczas niezbadane przez historyków oraz poznać skrywane dotychczas tajemnice swoich miejscowości.